

Моя любімая Тасячка!

Я знаю, што ты спакойна в асновном. Вядома
у нас там не ощущаюцца военныя дзействы. Я
у нас што гаворыцца. Напачатку я аказваўся
в г. Тетерска. Сёння, т.е. 3 чысла отправляюся на
фронт. Гдзе буду - не знаю. Гаворыцца, з Мінска я
вышлі ў Мінск на поўно. Гэта з Вашымі - не знаю,
но павінен быць ныва і бла
Ваша і Мінска. Масквская
цела.

Пройшлі я кілометраў 400.
дзят налетал на дарогі, бомбы
но как вадзіць, я еце чую.
Знаючы буду жыць доўга і
дарога заплітаны врал сваёй

Што-не тебе еце напісаш?
пад мільямі любімо твоя, помя
дзействальна так. Велю твоя
сваёй. Кіе астатняе і куча
огню і бомбам. Алях с н

голова на плягах. Могло бы рабыць гэтым сучасно
ходзіць, што бы ёй невадно было жыць в русе-
кне гондарства.

Трошчы або мне, любі мена, как я шчэз. Я
прынесу твоя маскітны аборат герыз огню, пулі
і бомбы. Дакле і тогда, кгда буду смертельно
ранен, я буду шептаць твоя неважно вентно
дарога для мена імя і проклинаць коварныя
здодвнцы - тудейныя іх падлах собак Гітлера.

Коты і вей. Ах, как было бы хороша, еслы бы
я памяла твоя домашны адрес. Я вяду?
я не найдешь на пошту? Я ецма сайду. Заводе
буду пісаць.

Целую твоя много много раз.

Шлю твоя латы.

На ваяхні слугай, прости мне все мои
грехи. Прощай. Твоя во смерти
Толь.

3/лп. 1941г.

Р.С. А вездэ ў Мінску дель мого ружьё савія.

ДМБЕЛ № 5324
1-13 89 4

ДРУКУЕЦЦА ЁПЕРШЫНЮ

Ліст Анатоля Астрэйкі Станіславе Сяткевіч.

3 ліпеня 1941 г.

Працяг матэрыялу на с. 74.

ЛІСТЫ НА ШЛЯХАХ ПЕРАМОГІ

З ФОНДАЎ ДЗЯРЖАЎНАГА МУЗЕЯ ГІСТОРЫІ БЕЛАРУСКАЙ ЛІТАРАТУРЫ

“Я ПРАНЯСУ ТВОЙ ЛАСКАВЫ ВОБРАЗ...”

ЛІСТ АНАТОЛЯ АСТРЭЙКІ СТАНІСЛАВЕ СЯТКЕВІЧ

Моя любимая Тасенька!

Я знаю, что ты спокойна в основном. Видимо[,] у Вас там не ощущаются военные действия. А у нас это чувствуется. Нахожусь я около Гомеля в г. Чечерске. Сегодня, т. е. 3 июля отправляюсь на фронт. Где буду – не знаю. Сообщу. С Минска я вышел 24 июня ночью. Что с Вашими – не знаю, но[,] должно быть[,] живы и благополучно эвакуировались из Минска. Московская улица была ещё цела.

Прошёл я километров 400. В дороге этот бандит налетал на дороги, бомбил и обстреливал. Но как видишь, я ещё уцелел. Даже не ранен. Значит[,] буду жить долго или за мою жизнь дорого заплатит враг своей кровью.

Что-же тебе ещё написать? Сказать, что и под пулями люблю тебя, помню тебя? Да, это действительно так. Одну твою карточку ношу с собой. Всё остальное и рухлядь преданы пожару, огню и бомбам. Аллах с ним. Только бы уцелела голова на плечах. Только бы разбить фашистскую гадину, что бы ей неповадно было лезть в русское государство.

Помни обо мне, люби меня, как я тебя. Я пронесу твой ласковый образ через огонь, пули и бомбы. Даже и тогда, когда буду смертельно ранен, я буду шептать твоё необыкновенно дорогое для меня имя и проклинать коварное чудовище – подлеишего из подлых собак Гитлера.

Вот и всё. Ах, как было бы хорошо, если бы я помнил твой домашний адрес. А вдруг ты не зайдёшь на почту? Я сума сойду. Заходи. Буду писать.

Целую тебя много много раз.

Жму твои лапки.

На всякий случай, прости мне все мои грехи. Прощай. Твой до смерти

Толя

3/VII/1941 г.

P. S. А ведь 24 июля день моего рождения

Асабістыя лісты – вельмі кранальная ілюстрацыя ўсёй гамы пачуццяў, якія перажывалі людзі, сутыкнуўшыся са страшэннай навалай вайны. Паэта Анатоля Астрэйку (1911–1978) і Станіславу Сяткевіч звязвала шмат гадоў блізкіх стасункаў. Больш за дзясятка лістоў прыватнага характару захоўваецца ў фондах Дзяржаўнага музея гісторыі беларускай літаратуры. Станіславе адрасаваныя і пяшчотныя шчырыя словы дароўных надпісаў на кнігах розных гадоў.

Перад вамі ліст, напісаны ў час адступлення з акупаванага Мінска. У ім сышлося і асабістае, і патрыятычнае, і хваляванні сэрца, і баявы настрой салдата. Анатоля Астрэйка накіроўваецца ў Чачэрск. У горадзе на той момант дзейнічае эвакуацыйны пункт для бежанцаў з захаду, ствараюцца атрады народнага апалчэння і знішчальныя батальёны. Горад быў акупаваны толькі 16 жніўня. А на момант напісання Анато-

лем Астрэйкам ліста гэта адзін з раёнаў абароны і эвакуацыі.

Пазней паэт стаў працаваць адказным сакратаром агіт-плаката “Раздавім фашыстскую гадзіну”. У 1942–1943 гг. па заданні Беларускага штаба партызанскага руху ён быў перакінуты на акупаваную тэрыторыю. І там з’явіўся яго ўнікальны зборнік “Слуцкі пояс”, выдадзены проста ў партызанскім атрадзе.

Пра Станіславу мы ведаем мала. Адзіны яе дакумент у фондах музея – пасведчанне аб працы машыністкай у 1935 г. у рэдакцыі ўсебеларускай газеты “Рабочий”. Вайна развяла шляхі многіх блізкіх людзей...

А 3 ліпеня 1941 г. Анатоля Астрэйка піша каханай жанчыне, не ведаючы, ці ўбачыць яе зноў...

Падрыхтавала **Валянціна КАРОТКІНА**,
загадчык навукова-асветніцкага аддзела
Дзяржаўнага музея гісторыі беларускай літаратуры.